

PROF. Dr VALENTIJN HEPP

1879—1950

Met Prof. Hepp is een dogmaticus van betekenis van ons heengegaan. Ik zou me kunnen voorstellen, dat iemand, die Hepp slechts oppervlakkig heeft gekend, bij het lezen van mijn eerste zin even verwonderd opkeek. Misschien vraagt hij, uit welke boeken die dogmatische betekenis blijkt. Hij zou opmerken, dat de nu overleden theoloog gedurende zijn vrij langdurig professoraat zo goed als geen tijdschriftartikelen heeft geschreven en dat zijn weekblad *Credo* moest worden gestaakt.

Ik ben er van overtuigd, dat zij, die Hepp goed hebben gekend — voorzover een man van zijn karakter goed te kennen is — het van harte met mij eens zullen zijn.

Toen Hepp tot hoogleraar was benoemd, bleek al spoedig, dat niet allen de benoeming billijkten. En waarom zouden we nu, na zijn sterven, niet erkennen, dat hij eigenschappen miste, die men gaarne in een hoogleraar ziet? Hier raken we aan de tragiek van zijn leven. Men kan het leven van alle mensen, bepaald ook van alle geleerden, die vaak als eenzamen door het leven gaan, tragisch noemen. Hepp heeft tot die geleerden behoord, bij wie de tragiek bijzonder groot was.

Een geleerde, dat was Hepp. Hij was doorkneed in de oude dogmatiek, de leer der patres, het stelsel van Rome en van Luther, bovenal in de Gereformeerde dogmatiek. Doch hij zag niet eenzijdig naar het oude. De werken van Barth, Brunner en Niebuhr heeft hij doorgekropen en als de gelegenheid er was, werden de vruchten van al die studie openbaar. Hij was een man van studie in den vollen zin van het woord. Op vergaderingen zag men Hepp niet te vaak, al woonde hij de zittingen der Synodes vrij geregeld bij. Het eigenlijke terrein van zijn werken was en bleef tot het einde het studeervertrek. Toen hij bij het naderen van zijn emeritaat Amsterdam verliet, had hij vooraf zijn landhuis te Wolfheze zó laten veranderen, dat hij er studeren kon. Hij heeft het niet meer mogen doen.

Daarbij bezat Hepp de eigenschap die geen geleerde missen kan, die van een grote energie. Hoewel hij van zijn studententijd tot

aan zijn sterven te kampen had met een zo al niet bepaald zwakke gezondheid, dan toch met verschillende lichaamskwalen, bleef hij werken, totdat hij niet meer kon.

Toen Hepp hoogleraar werd, aanvaardde hij zijn ambt vervuld van grote idealen. Hij eerde Kuyper en Bavinck. Den eerste nog meer dan den laatste. Maar hij zag helder in, dat men, met allen eerbied voor Kuyper en voor Bavinck, en met behoud, van wat zij hadden geleverd, niet bij hen kon blijven staan. De tijd ging verder, veranderde. Vooral de apologetiek trok in den beginne de aandacht van Hepp. Maar hij streefde toch naar het schrijven van een nieuwe dogmatiek. Het gerucht gaat, dat hij een eerste deel, handelend over de openbaring, gereed had, doch dat het handschrift bij de gevechten om Arnhem te gronde is gegaan.

Hoe is het dan te verklaren, dat een man met zoveel gaven niet meer heeft nagelaten? Omdat hij het overzicht miste over het werk. Hij begon, ondanks het welgemeend advies van collega's, met nooit één college tweemaal te geven, en de eens behandelde stof nooit weer voor de studenten te behandelen. Daardoor had hij al te veel tijd nodig voor de voorbereiding van zijn lessen en kwam er van uitgeven niets. Hij eiste, dat de studenten *al* de stof, die hij in den loop der jaren besproken had, op de examens zouden kennen. Maar de gestencilde dictaten waren soms slecht, en later veelal niet meer te krijgen. Daarom liep feitelijk ook het college geven in de war.

Het is jammer, dat Hepp een en ander niet tijdig heeft ingezien. Nu liggen de resultaten van zijn ingespannen en degelijken arbeid opgestapeld, doch ook verscholen uitsluitend in college-dictaten. Ik heb zelf nooit een college van Hepp bijgewoond. Maar naar wat ik op examens heb gehoord en uit vele gesprekken ben te weten gekomen, ben ik er van overtuigd, dat in de dictaten schatten liggen opgehoopt. Moge er een leerling opstaan, die de schatten zo bewerkt en uitstalt, dat ook anderen, dan die de lessen volgden, er van kunnen genieten.

Er is nog al eens geklaagd over Prof. Hepp. Maar één ding is steeds onaangevochten gebleven, dat is zijn rechtzinnigheid. Hij was door en door Gereformeerd. Vooral op kritieke oogenblikken voor het Gereformeerde kerkelijke leven heeft hij dat ook getoond en soms grote diensten bewezen.

Prof. Hepp was de derde dogmaticus van de Vrije Universiteit.

Hij zou er geen bezwaar tegen gemaakt hebben, als iemand hem den mindere van Kuyper en Bavinck had genoemd. Maar hij heeft er recht op, een dogmaticus van eigen type te worden genoemd. Een naper was Hepp allermint. Misschien was hij soms wat te breed, een andermaal wat te scholastiek, wat te vergaand in zijn onderscheidingen. Hij heeft de Gereformeerde dogmatiek op eigen wijze beoefend, haar soms ook verder gebracht. Dat blijft de verdienste van dezen gestorven geleerde. En zo mag ik eindigen, gelijk ik begon: Met Prof. Hepp is een dogmaticus van betekenis van ons heengegaan.

Amsterdam, 3 Januari 1951.

F. W. GROSHEIDE.